

Історично-наукове осмислення такої багатоаспектної проблеми, як діяльність жінок в лавах ОУН та УПА передбачає представлення змісту такої діяльності, її масштабів, напрямів, форм та методів, оцінювання становища та функціонування жінок у підпіллі, а також аналіз політики підпільних структур з її організації в умовах підпільної боротьби. Крім того, ґрунтовне висвітлення діяльності жінок-підпільниць в один з найбільш драматичних періодів історії України визначається вимогою адекватного аналізу об'єктивних і суб'єктивних мотивів поведінки жінок, ставлення чоловічої більшості до їхньої діяльності у підпіллі, психологічних та емоційних факторів побудови лінії поведінки тощо.

З огляду на вище викладене на сучасному етапі української історії видається особливо актуальною потреба зваженого, об'єктивного та неупередженого аналізу таких сторінок історії ОУН та УПА, як діяльність у їх лавах жінок-повстанок. Дослідження цієї теми увиразнюється у площині виховання історичної свідомості українців: оволодіння соціальним досвідом, закладеним у цій проблемі, має важливе значення для утвердження в українському суспільстві спектра етичних критеріїв та обмежень. Для адекватного, нового прочитання гендерної проблеми ОУН та УПА окреслюється проблема глибокого критичного аналізу, наукових здобутків у названій площині українських та зарубіжних вчених, напрацювань радянської історіографії, а також вивчення інформаційного потенціалу жіночої історії ОУН в архівних матеріалах.

Мінаєва.А.В
НТУ «ХПІ»

МИТЕЦЬ В УМОВАХ ТОТАЛІТАРНОГО РЕЖИМУ (НА ПРИКЛАДІ ЖИТТЯ І ТВОРЧОСТІ М.О.БУЛГАКОВА)

Актуальність даної теми зумовлена одвічною проблемою відносин між владою та письменниками, які складалися майже у всі часи непросто: заборона слова, пошук винних, заборона друкування, вигнання по відношенню до митців були в історії поширеним явищем. В межах даної до-

повіді висвітлюється проблематика стосунків письменників і тоталітарної системи на прикладі життя і творчості Михайла Опанасовича Булгакова та його взаємин із вождем – Сталіним. Важливими джерелами для аналізу, що здійснювався автором, є опубліковані щоденники і твори М.О.Булгакова та його третьої дружини Олени, а також різні за характером матеріали інших письменників (М.Цветаєва, В. Маяковський та ін.). Все що стосується М.О.Булгакова є цікавим та загадковим. Чимало наукових праць присвячено з різним аспектам життя і творчості автора. Зокрема Дождікова Н. А., виступила на з'їзді істориків у Києві з доповіддю на тему «Легенда про Фауста в смисловому просторі роману "Майстер і Маргарита"». А Котова М. А., підготувала наукову працю за темою «З історії будинку № 10 по Великій Садовій: робоче житлове товариство в першій половині 1920-х років».

У 20-30-х роках ХХ ст. письменники і поети нерідко опинялися в центрі політичних подій, і потрібно було мати міцну силу волі й талант, щоб не зрадити правді. Особливо нелегко це було зробити в державах, де утвердився тоталітаризм як форма політичного правління і духовного одурманення мас. За думкою влади, мистецтво повинно активно втручатися в життя, оспівувати героїку революційних перетворень та виробничої тематики, бути тільки оптимістичним. Метод соціалістичного реалізму вважався провідним у радянському мистецтві практично до початку горбачовської перебудови. Радянські дисиденти 70-х років, глузуючи над цим методом, казали що він придатний лише для вихваляння керівництва в доступній для останнього формі.

Із щоденників третьої дружини Михайла ми дізнаємося, що на межі 20-30-х Булгаков виявився в найгіршому становищі: п'єси його було знято з репертуару, цькування у пресі зберігалася, можливість публікуватися була відсутня. У цій ситуації письменник змушений був звернутися до вищої влади прохаючи або надати йому роботу і, отже, засоби до існування, або відпустити за кордон. За згаданим листом уряду відбувся телефонний дзвінок Сталіна Булгакову (18 березня 1930), який дещо послабив трагізм переживань письменника. Ця відносна матеріальна стабільність дала поштовх для створення роману «Майстер і Маргарита», у якому автор засуджує пороки та проблеми, створенні ра-

дянською владою. Варто зауважити, що І.Сталін поважав письменника и любляв деякі його твори. Адже саме за його наказом п'єса «Дні Турбіних» кілька разів була повернена на сцену після усунення. Але цей указ розповсюджувався лише на один театр.

Отже, долю М.О. Булгакова в умовах тоталітарного режиму, який нерідко застосовував єзуїтські методи, можна цілком вважати трагічною, хоча митець і залишився в живих. При цьому йому доводилося приховувати свою духовну опозиційність і навіть найкращий свій роман писати «в стіл». З точки зору подальшого розвитку проблеми митця в умовах тоталітаризму цікавим було б провести порівняльний аналіз долі різних відомих діячів культури, у тому числі тих, хто, на відміну від М.О. Булгакова, щиро сприйняв і оспівував у своїй творчості перші революційні перетворення.

Пономарьов О.
НТУ «ХПІ»

НЕСТОР МАХНО: АНАРХІЯ НА ТАЧАНЦІ

Україна – одна з тих держав, де анархія – цілком реальна частина історії. Майже 2 роки на території країни проіснувало державне утворення, що позиціонувало свій устрій саме як анархічний, а ще довше велась активна діяльність самих анархістів. І, що дуже важливо, вона продовжується і зараз, являючись більш неоднозначною, ніж здається.

Довели це революційні події зими 2013-2014 рр. Так звана «анархістська сотня» брала активну участь у діяльності Майдану. Але 10 лютого 2014 року сотня була змушена його покинути через конфлікти з іншими учасниками. Через чисельність анархічних течій складно визначити основні напрямки діяльності українських анархістів. Першим кроком до розв'язання проблеми може бути аналіз формування власне українського анархізму за часів Нестора Махна.

Нестор Махно свою анархічну діяльність почав з участі в «Селянській групі анархо-комуністів», що утворилася в його рідному Гуляйполі. Скоріше за все, революційної діяльності група на меті не мала, частіше